

УДК 070(073):378.4(477-25)

Леся Біловус,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри документознавства,
інформаційної діяльності та українознавства
Тернопільського національного економічного університету

Образ Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці США, або Роздуми про збереження ідентичності

Статтю присвячено питанню висвітлення образу Києво-Могилянської академії в україномовній періодиці діаспори США. На основі газетного та журнального матеріалів ("Міст", "Рідна школа", "Свобода", "Час і події") простежено націєтворчу роль цієї освітньої інституції, її вагомий внесок у збереження національної ідентичності.

Ключові слова: національна ідентичність, періодичні видання, Києво-Могилянська академія, інформаційний простір, історична пам'ять, національна ідентичність, україномовна періодика діаспори.

Сучасне суспільство в умовах прогресуючої глобалізації та інформатизації неминуче опиняється перед проблемою збереження національної ідентичності. Причому це питання — актуальне як для моно-, так і для полінаціональних держав. Виникнення незалежної Української держави, її входження у демократичну, економічну, політичну, культурну і духовну світову співдружність, дослідження здобутків української діаспори в усіх сферах суспільного життя, її участі у державотворчих процесах в Україні, безперечно, має важливе значення для збереження ідентичності, розширення інформаційної присутності українців у світі. Життя переконує, що інтеграція у світове співтовариство неминуча, потрібно лише не розчинитися у загальній масі, не асимілюватися, а зберегти своє виразне етнопатрістичне обличчя. У контексті сказаного цінним для нас стає досвід української діаспори, зокрема в США, щодо можливостей національного самозбереження.

На наш погляд, вагомими чинниками збереження української ідентичності в українському зарубіжжі є освіта, родина, Церква, україномовний інформаційний простір та консолідація сил у громадських організаціях. У цьому переліку варто виділити пресу, що виконує роль інформаційного та організуючого органу громадської думки етнічних українців. Періодичні видання зосереджують свою увагу на багатьох аспектах національного самовизначення українців у США, проте, мабуть, найважливішим з них є освіта. Безперечно, гуманізація суспільства, утвердження пріоритету духовних цінностей над матеріальними у суспільному бутті безпосередньо пов'язані з вихованням особистості, яка усвідомлює свою укоріненість у культурі. Першочергова роль у цьому належить університетській освіті, яка покликана вирішувати завдання повернення до соціокультурних джерел освіти та науки, відновлення історичної пам'яті та збереження національної ідентичності в умовах глобалізаційної інтеграції.

Аналіз тематики публікацій свідчить про пильну увагу української діаспори до проблем освіти і науки як на американському континенті, так і в матірній Україні. Незважаючи на дослідження періодики української еміграції в Америці (М. Боровик [3], О. Грищенко [8], А. Животко [10], М. Куропас [16], В. Чекалюк [32] та ін.), вважаємо, що роль діаспорної преси у збереженні ідентичності вивчена недостатньо. Тому і ставимо собі за мету з'ясування впливу засобів масової інформації ("Міст", "Свобода", "Час і події", "Національна трибуна", "Рідна школа" та ін.) на самовизначення українців, збе-

реження їхньої національної ідентичності в еміграції крізь призму висвітлення освітніх проблем.

Об'єктом нашої уваги стануть публікації на освітню тематику, серед яких помітне місце відводиться Києво-Могилянській академії, інституції, що впродовж історії українського народу мала величезний вплив не тільки на розвиток його освіти і культури, а й "була виразником і носієм специфічних рис духовності, могутнім чинником формування самосвідомості" [7, с. 395]. Активна громадсько-просвітницька діяльність киево-могилянців стала націєтворчим чинником.

Значимо, що публікації не лише відображають актуальні проблеми, які перебувають у центрі уваги діаспорної спільноти, а й сприяють самоосвіті читачів, виконують роль модератора національно-патрістичного виховання молоді. Аналіз джерельного матеріалу свідчить, що пересічний американський українець має змогу ознайомитися із заснуванням академії на базі Київської братської школи, яка у 1615 р. у дарунок від шляхтянки Гальшки Гулевичівни отримала приміщення, де Київський митрополит Петро Могила започаткував одну з найпрогресивніших на той час систем освіти. Згодом академія стала Києво-Могилянською на честь свого опікуна.

Як відомо, після 175-річної перерви, у 1992 р. Києво-Могилянську академію було офіційно відновлено з посвятою перших студентів, а через два роки їй присвоєно статус національного університету. Відродження вищого навчального закладу відбувалося при фінансовій допомозі, значну частину якої становлять благодійні внески української діаспори США. Цікавим з цієї точки зору є інтерв'ю президента НаУКМА Сергія Квіта на зустрічі у залі будинку Українських державницьких організацій у Нью-Йорку. Президент підкреслив, що університет має 12 історичних будівель, зокрема староакадемічний корпус, споруджений ще Іваном Мазепою. Окрім цього, ще три наукових центри і лабораторії, на його факультетах працюють 573 професори, 11 з яких мають докторські ступені, а 273 є кандидатами наук. Комісія Європейського Союзу визнала НаУКМА найінтегрованішим у західну систему вищої освіти навчальним закладом [30].

Американський читач на сторінках засобів масової інформації ознайомлюється із контингентом студентів, формами навчання, структурою. Підкреслимо, що С. Квіт відзначив позитивну роль застосовуваної в академії системи подвійного визнання дипломів — НаУКМА та іншими західними університетами, оскільки, серед іншого, це дає можливість здійсню-

вати обмін студентами та робить реальним навчання найталановитішої молоді у найкращих університетах Європи і Північної Америки [19, 20].

Предметом пильної уваги західної діаспори є освітньо-наукова мобільність могилянців. Так, Академія поки що єдиний в Україні університет, який видає магістерські та докторські дипломи західного зразка. Зокрема, у газеті "Час і події" за 2008 р. уміщено розлогу довідку про відкриття першої в Україні Докторської (PhD) школи Михайла Винницького, директора Докторської школи Києво-Могилянської академії [5]. Для української освітньої системи це революційний прорив, тобто замість аспірантури — докторська школа західного зразка, де докторантам запропоновано вісім програм. Зрозуміло, що прогресивні діячі діаспори не могли не привітати такої ініціативи та приділили їй увагу на сторінках своїх тижневиків, бо саме ця програма, що є втіленням принципу університетської автономії, може стати моделлю для законодавчих реформ у системі вищої освіти в Україні. Система Докторської школи Києво-Могилянської академії призначена допомогти молодим українським науковцям долучитися до світових надбань науки.

У цьому контексті діаспорна преса приділила достатню увагу візиту в НаУКМА комісара ЄС з питань освіти, культури, багатомовності та молоді Андрули Василю з приводу відкриття регіональної конференції "Темпус та Еразмус Мундус: Можливості для Східного партнерства" та участі у церемонії присвоєння першого в Україні звання доктора наук — PhD на західний зразок — випускниці академії Ганні Біленькій. Марта Фаріон, очільник Києво-Могилянської Фундації Америки, вважає, що факт присутності комісара ЄС у церемонії вручення диплома "має символічне значення, навіть з часткою іронії. А все через те, що хоча такий науковий ступінь і визнається на Заході, оскільки відповідає вимогам Єдиного європейського освітнього простору (European Higher Education Area), то в Україні він чинності не має, бо не відповідає нормативам Міністерства освіти і науки" [25]. У пізнішому числі газети "Час і події" редакція умістила інформацію про захист PhD ступенів випускниками Києво-Могилянської академії у Барселонському автономному університеті в рамках спільної угоди між двома вишами. Такий досвід є унікальним для України хоча б тому, як зазначено у часописі, що дипломи, які видають після закінчення програми, визнають як українські, так й іспанські університети [6].

Відомо, що Могилянка є єдиним в Україні науково-освітнім центром, де навчання проводиться двома мовами — державною, українською, та міжнародною, англійською. Цікавим є факт, як підкреслює у своєму інтерв'ю Роман Качур (заступник начальника Головного управління економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради, колишній випускник НаУКМА), що серед студентів є багато вихідців з російськомовного середовища, але їх намір навчатися виключно українською мовою говорить сам за себе. Адже у контексті збереження національної ідентичності бажання і вміння студентів спілкуватися державною мовою, користуватися українськими підручниками, що відповідають українській дійсності, є позитивним явищем.

Прикметно, що упродовж 1991—2013 рр. українська діаспора США активно долучається до здійснення соціально-економічної політики Української держави, до виховання української бізнес-еліти. Так, у цьому самому інтерв'ю йдеться про Києво-Могилянську бізнес-школу, теж певним чином унікальне явище в Україні: її діяльність, власні дослідження, створення середовища для формування вітчизняної бізнес-еліти, плани на майбутнє [29]. Важливо, що газета "KyivPost" назвала програму "МВА" Києво-Могилянської школи підприємництва найкращою в Україні у 2010 р. Річ у тому, що протягом останнього десятиліття років "KyivPost" вручає організаціям

та особистостям нагороди за їхній вагомий внесок у розвиток України [15]. А нещодавно газета "Час і події", посилаючись на джерело "Освіта.ua", повідомила, що Києво-Могилянська бізнес-школа, уперше отримавши акредитацію SEEMAN (Central and East European Management Development Association) у 2006 р., підтвердила її ще на наступні шість років. Потрібно зазначити, що SEEMAN є глобальною мережею управлінських установ, зацікавлених у покращенні якості освіти та інноваціях. До складу цієї асоціації входять 210 інституційних та індивідуальних членів з 50 країн світу. Головною метою є розвиток управлінських технологій, покращення якості навчального процесу та наукових досліджень [1].

Унікальними з точки зору відстеження шляху зростання майбутніх фахівців є інформації, підготовлені самими учасниками співпраці Академії з діаспорними інституціями. Нашу увагу привернули враження від поїздки до США на конференцію GATIC (Global Advanced Technology Innovation Consortium) двох студентів з НаУКМА. Безперечно, така участь надає неоціненний досвід як у науковому, так і в соціальному плані. На рецепції досліджень доповідачів з університетів та компаній Західної Європи, США, Японії студенти відкрили для себе нові підходи до ведення бізнесу, інноваційні процеси тощо. Що важливо: все почуте і побачене вилилося в бурхливий потік ідей, які можна зреалізувати в Україні [2].

Як відомо, велике значення має особлива увага діаспори до проблеми дотримання прав людини та української нації в Україні, рівень корумпованості влади, заангажованість та заполітизованість судового процесу, актуалізація цих питань на міжнародних конференціях, зустрічах і переговорах з офіційними особами. За активної участі діаспорних інституцій реалізуються проекти громадської освіти та громадського інформування. Різноманітні за формою заходи дають змогу сприймати демократію як цінність більшістю громадян, підвищують ступінь їхньої політичної освіченості, сприяють формуванню політичної еліти, що сповідує демократичні цінності.

У цьому контексті діаспорна періодика не оминає своєю увагою і факти громадянської активності, політичної незаангажованості НаУКМА. Так, відзначається те, що "кожен її (Академії. — Л. Б.) студент чи працівник може мати власні погляди й вільно їх висловлювати. Але якщо виникнуть громадські ініціативи, спрямовані на вирішення тих чи інших суспільних проблем, ми їх підтримаємо. Водночас студенти не мають жодних обмежень щодо участі в громадсько-політичному житті. Студенти і викладачі вільно входять до численних громадських об'єднань і рухів, згідно зі своїми поглядами" [30].

Заснована не лише як освітня установа, а й як заклад, політично незалежний від уряду, відданий втіленню демократичних ідеалів, НаУКМА у своєму прагненні автономії вищої освіти України 2010 р. висловила протест МОНУ щодо курсу останнього на централізацію управління. Відтоді протистояння між цими двома установами не припиняється, а преса діаспори взяла активну участь в обговоренні цього питання у форматі численних статей, анонсів, інтерв'ю. Так, у газеті "Свобода" за 2011 р. вміщено розлоге інтерв'ю з почесним президентом НаУКМА В. Брюховецьким, дане УНІАН. З нього маємо можливість дізнатися про причини антагонізму: проект Закону "Про вищу освіту" повертає у часи чіткої регламентації системи освіти, обмеження прав навчальних закладів. У друкованому матеріалі подано уривок зі статті російського політехнолога І. Андрєєва, де він висловлює активне занепокоєння принципами навчання, що панують у Києво-Могилянській академії, бо вони можуть звести нанівець російський вплив в інтелектуальній сфері, зокрема навчання англійською мовою, і перевести розвиток усіх провідних дисциплін у площину сучасних інтелектуальних течій Заходу. У свою чергу, провідні діячі діаспо-

ри відкрито вітають такі тенденції у вищій освіті, оскільки це дасть змогу вивести її з-під "пострадянського крила" та вивчати й пишати тим, що є питомо українським і належить до інтелектуального здобутку усього людства [4].

Прес-центр Києво-Могилянської Фундації Америки подав матеріали щодо обмеження наукової свободи в Україні, зменшення фінансування вишів, протести студентів та викладачів НаУКМА проти законопроекту "Про вищу освіту", альтернативний законопроект Ю. Мірошніченка, розповідь Президента Фундації Марти Фаріон з приводу дебатів про реформи вищої освіти в Україні. Водночас вона спростовує чутки та дезінформацію, що могла б виникнути у середовищі діаспори з приводу порушеної проблеми, як-от: закриття академії, перехід її рахунків у підпорядкування уряду, звільнення викладачів тощо [18]. Проте перемогу опозиції та українських студентів М. Фаріон вважає тимчасовою, оскільки постійно з'являються нові спроби проти прав та свобод у вищій освіті. Наприклад, газета "Час і події" інформує про переведення НаУКМА до сфери управління Міністерства освіти і науки України [25] та непропорційні бюджетні скорочення для університетів, від чого Києво-Могилянська академія зазнає найбільшого удару [27]. Президент Фундації інформує діаспорну спільноту про занепокоєння контроверсійними та непропорційними бюджетними скороченнями українських університетів. Йдеться про те, що доступ до освіти талановитих, але малозабезпечених студентів у кращих вишах держави буде значно зменшено, зате збільшено в університетах, які мають нижчі стандарти вступу, але досить лояльні до Міністерства освіти і науки. Марта Фаріон з гордістю повідомляє, що в умовах бюджетних скорочень відповідь Могилянки була блискавичною: Асоціація випускників НаУКМА підтримала свій університет і створила стипендійний фонд для талановитих студентів, які хочуть вступити на магістерські програми. Таким чином, виш іще раз підтвердив свою репутацію лідера у формуванні нової української еліти, суспільства і держави [27]. Натомість "Свобода" опублікувала інформацію С. Квіта щодо звернення НаУКМА до Окружного адміністративного суду Києва з позовом до МОНУ з приводу несправедливого розподілу місць державного замовлення. Президент університету аргументує це тим, що позов має на меті відстояти громадський інтерес щодо справедливого і прозорого розподілу державних місць, у чому мають бути зацікавлені як вищі України, так і прості платники податків [13].

З цього приводу у жовтні 2011 р. у НаУКМА відбулася міжнародна конференція "Шляхи свободи", широке висвітлення якої спостерігалось на сторінках "Свободи" та "Часу і подій" за активної діяльності Марти Фаріон. Огляд присвячено ролі університетів як рушійної сили громадянського, національно свідомого суспільства, реанімації владою тоталітарних методів управління освітою, рейтингу вітчизняних вишів. Понад те, як зазначає автор, є й оптимістичні тенденції у розумінні ролі та місії університетів у сучасному українському суспільстві. "Глобалізація дала потужний імпульс для формування інституційних засад подальшого розвитку вищої освіти в Україні... Могилянці, починаючи з часів її заснування, належала провідна роль у формуванні громадянського суспільства та його інтелектуального ядра в академічному середовищі" [23]. Тому всі присутні критично висловлювалися про нинішню ситуацію у сфері вищої освіти та підтримували автономію останньої.

Спільнота діаспори США уважно стежить за діяльністю НаУКМА та подіями, що розгортаються навколо неї в інформаційному просторі. Тому стаття відомого в Америці захисника А. Лозинського про програш університетом позову до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України про "перехресний вступ" на магістерські програми не залишилася непоміченою. Автор доводить, що політика мініс-

терства щодо "відповідності" напрямів бакалавра і магістра заперечує Єдиний Європейський простір вищої освіти, що призведе до ізоляції української освіти та її студентів і матиме довготермінові наслідки, двері українським освітнім закладам для обміну студентами на міжнародному рівні виявляться закритими, а самі українські інституції — неконкурентоздатними і малопривабливими. А. Лозинський висловлює відоме тепер положення: "Освіта — це основна характеристика людини, яка робить її більш працездатною і корисною для суспільства. Ця аксіома переноситься у мільйони разів на націю. [...] Одне просте припущення політичності наслідків ізоляції української освіти і науки — це знищення генфонду української нації, що матиме серйозні наслідки, зниження наукового і духовного рівня населення" [17]. Природно, що така ситуація не може не непокоїти, тому й лунають часті заклики на шпальтах відомих україномовних газет США підтримати Могилянку, вбачаючи в цьому обов'язок кожного свідомого українця, незалежно від країни мешкання.

Важливо, що газета "Свобода" за ініціативою Києво-Могилянської Фундації Америки започаткувала тематичну рубрику, присвячену новинам НаУКМА. Часто матеріали займають дві—три сторінки. Там висловлюється щира подяка всім, хто підтримував і підтримує діяльність університету, жертводавці можуть побачити своє прізвище у великому переліку благодійників, прочитати про досягнення та події за певний період діяльності академії, проекти, гранти, конференції, конкурси, укладені міжнародні угоди та діяльність Літньої школи україністики. Увесь матеріал подається під гаслом, що не залишає сумнівів у патріотичній спрямованості дописувачів та змушує пишати тим, що ти — українець: "Англія має Оксфорд, Франція має Сорбонну, Америка має Гарвард, Україна має Києво-Могилянську академію". З цього приводу увагу фокусовано на літній програмі українознавства для студентів з США, Канади, Швеції, Польщі, Італії, Іспанії, Франції та інших країн. Як можна довідатися з газети "Свобода", сотні молодих людей взяли участь у цій програмі. Літня школа працює чотири тижні й пропонує вивчення української мови, літератури, історії, сучасної політичної та економічної ситуації у поєднанні з екскурсіями по історичних і культурних місцях Києва, інших регіонів України. Інформація щодо навчання, екскурсій на поточний рік, вартість (все, що в неї входить), прізвище, телефон, електронна пошта відповідальної особи — все це зацікавлена людина може знайти на сторінці "Свободи", що присвячена діяльності НаУКМА.

Кореспондуючи із А. Соколовим, який визначає зміст соціальної пам'яті у формі: 1) соціально несвідомого, генетично успадкованого; 2) культурної спадщини, що включає предмети духовності (мова, звичаї, традиції, акумульовані та успадковані від попередніх поколінь знання і звички) та матеріалізовані об'єкти у пам'ятках, артефактах, документах і освоєної природи [22, с. 118], підкреслимо роль діаспори у відновленні історичної пам'яті. Для української науки проблема історичної пам'яті стала особливо актуальною після здобуття Україною незалежності й виникнення потреби осмислення історичної (і суспільної загалом) свідомості у процесі формування національної ідентичності. Сучасний дослідник Л. Зашкільняк підкреслює, що під історичною пам'яттю розуміємо здатність людського розуму зберігати індивідуальний та колективний досвід міжлюдських взаємин і формувати на його підставі уявлення про історію як таку та своє місце в ній [11, с. 855]. Фактично — це наявна інформація для соціальної ідентифікації особистості та спільноти. Тому діаспорна преса надає особливу увагу досягненням університету щодо відродження історичної пам'яті народу, зокрема історії Голодомору 1932—1933 рр. в Україні. Як зазначає С. Квіт, "сьогодні НаУКМА є власником унікальної документальної спадщини

про Голодомор професора політичних наук Джемса Мейса, який останні роки свого життя саме в нашому університеті викладав і опрацьовував тему Голодомору" [12]. Президент академії з вдячністю говорить про те, що Мічиганський університет передав НаУКМА бібліотечну колекцію та архів Дж. Мейса: сотні унікальних видань різними мовами про Голодомор, про тоталітаризм, численні дисертації, огляди тощо. Чотири томик спогадів "Український голокост 1932—1933 років: Свідчення тих, хто вижив" за редакцією професора НаУКМА Юрія Мишика вийшов за вагомої допомоги, сприяння та фінансової підтримки ФОНДУ Катедр Українознавства (США), Програми досліджень Східної України ім. Ковальських, Меморіального фонду ім. Марусі Онищук та Іванка Харука, інших діаспорних фондів та організацій.

Зі свого боку зазначимо, що Києво-Могилянська Фундація Америки періодично проводить акції у великих містах Америки з метою зустрічі президента академії з діячами діаспори, ознайомлення зі здобутками навчального закладу, збирання коштів на його розвиток. Ця організація була спеціально створена для підтримки та допомоги НаУКМА "у прагненні досягти досконалості в освіті, інноваційних дослідженнях, особистому та інтелектуальному розвитку студентів та викладацького складу, що сприятиме подальшому розвитку демократичних реформ в Україні" [14]. У 2012 р. рішенням Ради директорів Києво-Могилянської Фундації Америки започатковано Ендавмент-фонд для підтримки НаУКМА. Згідно з умовами програми Фонду, внески жертводавців залишаються в США у Фонді, заснованому в "Chicago Community Trust", а річний дохід від цих внесків буде пересилатися до Києво-Могилянської академії. У статті Марти Фаріон докладно перераховано, для чого потрібні кошти, переконливо доведено, що усі великі університети світу своєї фінансової стабільності добивались упродовж тривалого часу, але неухильно, причому саме завдяки пожертвам благодійників. Хто, як не українці, мають розуміти важливість освіти для майбутнього нації. Тому Києво-Могилянська Фундація Америки запрошує всіх небайдужих у справі допомоги НаУКМА у досягненні найвищого рівня наукових та освітніх програм. Президент цієї поважної установи розуміє, що згадування про некомерційну організацію "Chicago Community Trust", її поважних членів, різноманітні інвестиційні та адміністративні переваги для її учасників залучать якомога більше жертводавців, котрі захочуть допомогти українському університетові стати одним з провідних у світі [24].

У невеличкому повідомленні, вміщеному в газеті "Свобода" у рубриці "Україна за тиждень", посилаючись на "Голос Америки", інформується про вже дворічне успішне існування проекту "Електронна бібліотека України" на базі Києво-Могилянської академії. Цей проект дає можливість українським університетам долучатися до світових електронних мереж академічної та наукової інформації і ділитися власним науковим доробком. Ідея створення електронної бібліотеки належала Києво-Могилянській Фундації Америки, проте, за словами її президента Марти Фаріон, "проект вдалося реалізувати не в останню чергу завдяки підтримці діаспори, зокрема Фундації родини Омеляна і Тетяни Антоновичів" [9, 21]. Таким чином, маємо ще одне вагоме підтвердження зацікавленості української діаспори США у досягненні українською освітою свого належного високого місця у світовому рейтингу.

Оцінюючи становище сучасної української діаспори, активісти українських громад стверджують, що "...затратою мови загрожено всі: церкви, наукові інституції, організації молоді, суспільно-фінансові організації, бо затрата мови — це затрата доросту, затрати переємності в процесі зміни генерації: церква втрачає вірних, наука кандидатів, організації членів, родина дітей" [28, с. 15]. Один зі способів збереження

ідентичності українська діаспора США вбачає у популяризації україномовної інформації, особливо на освітянську тематику. Історія свідчить, що періодичні видання українців США завжди прагнули підтримувати нерозривний зв'язок з історичною батьківщиною. Простежується це і в матеріалах, присвячених одній з найавторитетніших вищих шкіл України. Діяльність Києво-Могилянської академії знаходить своє відображення у публікаціях діаспорної преси США, вивчається, коментується, впливаючи, таким чином, на інформаційний простір емігрантів, а через нього — на їх національну самосвідомість, формуючи національну ідентичність. Українська діаспора США, базуючись на національних традиціях, зберігаючи історичну пам'ять, засвоюючи унікальний досвід і цінності світової цивілізації, незважаючи на об'єктивні асиміляційні проблеми, відіграє помітну роль у державотворчих процесах незалежної України. Водночас підкреслимо, що кожна зарубіжна українська громада, будучи осередком формування української національної ідентичності, є джерелом знань про Україну, чинником культурного, інформаційного та політичного впливу на країну проживання, творення привабливого образу України, культури у світі.

Список використаної літератури

1. *Бізнес-школа kmbs* отримала реакредитацію CEEMAN // Час і події. — 2013. — 14 лют.
2. *Бондаренко О.* Міжнародні академічні програми Києво-Могилянської академії / О. Бондаренко // Час і події. — 2007. — 25 жовт.
3. *Боровик М.* Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді / М. Боровик. — Мюнхен : Укр. вільн. ун-т, 1977. — 342 с.
4. *Броховецький В.* Вячеслав Броховецький: деякі ректори сидять, як миші під віником : [інтерв'ю кореспонденту УНІАН / записала Анна Ященко] // Свобода. — 2011. — № 2. — С. 1, 8.
5. *Винницький М.* У Києво-Могилянській академії відкрито першу в Україні Докторську (PhD) школу / М. Винницький // Час і події. — 2008. — 5 листоп.
6. *Випускники* "Києво-Могилянської академії" захистили PhD ступені і отримали спільні дипломи з Барселонським автономним університетом // Час і події. — 2012. — 19 груд.
7. *Господарисько М.* Внесок української діаспори у становлення Києво-Могилянської академії / М. Господарисько // Перша міжнародна наукова конференція "Діаспора як чинник утвердження держави України у міжнародній спільноті", 8—10 берез. 2006р., м. Львів, Україна : тези доп. — Львів, 2006. — С. 395—400.
8. *Гриценко О.* Збереження української етнічної самобутності : (на прикладі період. преси США) / О. Гриценко. — К. : [б. в.], 1997. — 208 с.
9. *Електронна бібліотека України у Могилянці* // Свобода. — 2011. — № 45. — С. 2.
10. *Животко А. П.* Історія української преси / А. П. Животко. — К. : Наша культура і наука, 1999. — 368 с. — (Літературні пам'ятки України).
11. *Зашкільняк Л.* Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії / Л. Зашкільняк // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. — 2006—2007. — № 15. — С. 855—862.
12. *Квіт С.* Наукова робота Києво-Могилянської академії / С. Квіт // Час і події. — 2008. — 27 берез.
13. *Квіт С.* Судовий позов Києво-Могилянської академії до Дмитра Табачника / С. Квіт // Свобода. — 2011. — № 36. — С. 5.
14. *Києво-Могилянська Академія* шукає підтримки в США // Час і події. — 2007. — 1 лют.
15. *Києво-Могилянську школу бізнесу* визнано найкращою в Україні / Прес-центр Києво-Могилянської фундації // Свобода. — 2011. — № 7. — С. 15.
16. *Куропась М.* Історія української еміграції в Америці / М. Куропась. — Нью-Йорк : [б. в.], 1984. — 89 с.
17. *Лозинський А.* На захист української освіти, людини і нації / А. Лозинський // Національна трибуна. — 2013. — Ч. 2. — С. 2 ; Час і події. — 2013. — 14 лют.

18. *Не можна обмежувати наукову свободу в Україні* / Прес-центр Києво-Могилянської фундації в Америці ; Прес-центр Канадсько-Української фундації // Свобода. — 2011. — № 7. — С. 17.
19. *Президент Києво-Могилянської академії зустрівся з Нью-Йоркською громадою* // Час і події. — 2012. — 23 трав.
20. *Про Могилянку розповів президент д-р Сергій Квіт* / Пресова референтура Фундації УВУ // Свобода. — 2012. — № 22. — С. 9, 17.
21. *Рябчик С.* Відкриття Бібліотеки імені Тетяни та Омеяна Антоновичів у Києво-Могилянській академії / С. Рябчик // Час і події. — 2007. — 14 черв.
22. *Соколов А. В.* Общая теория социальной коммуникации : учеб. пособие / А. В. Соколов. — СПб. : Михайлова В. А., 2002. — 461 с.
23. *Фаріон М.* Втеча від свободи чи мужність її здобути / М. Фаріон // Час і події. — 2011. — 19 жовт. ; Свобода. — 2011. — № 47. — С. 18.
24. *Фаріон М.* Ендавмент-фондом активно підтримасмо Могилянку / М. Фаріон // Свобода. — 2012. — № 39. — С. 9 ; Міст. — 2012. — 13 верес.
25. *Фаріон М.* Європейський Союз визнав програму PhD в Києво-Могилянській академії / М. Фаріон // Час і події. — 2011. — 21 груд. ; Свобода. — 2011. — № 52. — С. 1, 3.
26. *Фаріон М.* Переведення Національного університету "Києво-Могилянська академія" до сфери управління Міністерства освіти і науки України / М. Фаріон // Час і події. — 2011. — 21 лип.
27. *Фаріон М.* Спрямований наступ на вищу освіту / М. Фаріон // Час і події. — 2011. — 3 серп.
28. *Федоренко С.* Демократизм як провідна ідея в становленні національної освіти / С. Федоренко // Рідна школа. — 1995. — Ч. 2. — С. 12—18.
29. *Ханас О.* Києво-Могилянська бізнес-школа / О. Ханас // Час і події. — 2004. — 9 лип.
30. *Хмельковський Л.* Розмова не тільки про "Могилянку" / Л. Хмельковський // Міст. — 2012. — 24 трав.
31. *Романюк С.* Роль українського шкільництва у розвитку рідномовної освіти в діаспорі / С. Романюк // Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nzvdpu/pp/2007_18/text%20rozdil%205/ro%20ukrainskogo%20wkiInuctva.pdf. — Назва з екрана.
32. *Чекалюк В. В.* Трансформація проблеми самоідентифікації українців на шпальтах газети "Свобода" у період із середини 40-х до кінця 90-х років ХХ ст. / В. В. Чекалюк // Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2336>. — Назва з екрана.

Стаття кається вoпpосa освeщeння Києво-Могилянської академії в україноязичній періодикі діаспори США. Основні ваясь на газетном и журнальном материалe, проанализирована роль этой институции в формировании наци, ee вклад в сохранение национальной идентичности.

The article is devoted to the question of illumination of appearance of the Kyivo Mohylyanska Academy in the Ukrainian-language periodicals of Diaspora of the USA. National and art role of this educational institute and it grave payment in the preserving of national identity are traced on the background of newspaper and magazine materials ("Mist", "Ridna shkola", "Svoboda", "Chas i podiyi").

Надійшла в редакцію 25 жовтня 2013 року